

Міністерство освіти і науки України

Шифр «активізація волонтерства»

Студентська наукова робота

на тему:

**«Активізація напрямів волонтерської
діяльності як індикатор нагальних потреб
суспільства»**

2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ РЕАГУВАННЯ НА АКТУАЛЬНІ ПОТРЕБИ СУСПІЛЬСТВА.....	6
РОЗДІЛ II. СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ.....	13
РОЗДІЛ III. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ НАГАЛЬНИХ ПОТРЕБ І НАСТРОЇВ СУСПІЛЬСТВА.....	22
3.1. Основні напрями активізації волонтерської діяльності залежно від потреб і настроїв суспільства.....	22
3.2. Формалізація праці волонтерів.....	24
3.3. Формування системи мотивування волонтерів на основі оцінювання результатів їхньої діяльності.....	26
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	31
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

В періоди сильної соціальної напруги й тривалої економічної та політичної нестабільності в країні державні структури часто не спроможні забезпечити повноцінну соціальну допомогу та належну підтримку нужденним і постраждалим верствам населення. Саме на таких етапах розвитку суспільства особливої *актуальності* набуває активізація філантропії, у тому числі волонтерської діяльності.

Прикладним та історичним аспектам розвитку волонтерства приділено увагу в працях таких вітчизняних науковців і практиків у сфері доброчинної діяльності, як А. Аніщенко, О. Беспалько, З. Бондаренко, Р. Вайнола, І. Зверева, Р. Ілейжер, Є. Ільїн, А. Капська, Г. Крапівіна, О. Кузьменко, Г. Лактіонова, Л. Логачова, Т. Лях, В. Петрович, Н. Романова, С. Савченко, Ю. Семенова, С. Толстоухова, С. Харченко, М. Чухрай, І. Юрченко та ін. Зокрема, обґрунтовано роль волонтерства в соціумі, виділено основні групи добровольців, розглянуто напрями та окремі аспекти їх роботи, приділено увагу особливостям організації волонтерської діяльності. Водночас, майже відсутні системні дослідження щодо виникнення та розвитку конкретних напрямів волонтерства в контексті викликів і нагальних потреб суспільства, які б дозволили в подальшому розробити дієві механізми залучення різних страт населення до волонтерської діяльності.

Оскільки робота добровольців забезпечує реалізацію множини завдань у сфері соціальної політики і не обмежена будь-якими соціально-демографічними рамками, виникає потреба всебічного дослідження взаємозв'язку між особливостями виникнення та активізації конкретних напрямів волонтерської діяльності з метою виявлення базових мотивів, які спонукають населення до доброчинності, й подальшого формування дієвої системи стимулів розвитку волонтерського руху.

Мета дослідження: розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо комплексної активізації напрямів волонтерської діяльності в контексті нагальних потреб і настроїв населення України.

Завдання дослідження.

1. Дослідити теоретичні основи волонтерської діяльності в контексті реагування на актуальні потреби суспільства
2. Вивчити стан та ідентифікувати основні тенденції розвитку волонтерства в Україні на основі анкетування.
3. Розробити рекомендації щодо активізації напрямів волонтерської діяльності в контексті нагальних потреб і настроїв населення.

Об'єкт дослідження: волонтерська діяльність.

Предмет дослідження: теоретичні та практичні засади активізації напрямів волонтерської діяльності як індикатор нагальних потреб суспільства.

Інформаційна база дослідження: нормативно-правові акти у сфері волонтерства та соціально-трудових відносин, наукові публікації в галузі соціальної політики та волонтерської діяльності, інформація вітчизняних і зарубіжних громадських організацій та дослідницьких інституцій, результати соціологічних досліджень.

У роботі використано загальнонаукові й емпіричні *методи* дослідження, зокрема: *системний аналіз* при вивченні основних понять волонтерства, а також при дослідженні схильності населення до доброчинності; *історичний* та *порівняння* при дослідженні особливостей волонтерства в Україні і закордоном; *анкетування* при визначенні основних мотивів залучення потенційних добровольців; *аналітичний* та *порівняння* при оцінці результатів дослідження; *інтерв'ю* та *емпіричний* при формуванні системи оцінювання діяльності волонтерів; *аксіоматичний, ідеального моделювання* та *аналогії* при формуванні заходів активізації напрямів волонтерської діяльності в контексті нагальних потреб і настроїв населення.

Наукова новизна. Вперше розглянуто тенденції розвитку волонтерського руху в контексті реагування нагальні потреби суспільства та запропоновано

заходи щодо активізації напрямів волонтерської діяльності з врахуванням думки реальних та потенційних суб'єктів волонтерства.

Апробація результатів дослідження. Результати наукового дослідження апробовано на трьох міжнародних та двох всеукраїнських науково-практичних конференціях та відображено у семи наукових публікаціях (копії публікацій та довідок про участь додаються).

Практичне значення одержаних результатів. Результати досліджень стану і тенденцій волонтерської активності населення, у т.ч. можливостей залучення різних категорій громадян до доброчинності, та рекомендації щодо мотивування волонтерів використовуються двома місцевими громадськими організаціями для розробки громадських проектів за відповідними напрямами, а також для підготовки аналітичних звітів на замовлення відповідних виконавчих комітетів органів влади міського та обласного рівня (довідки додаються).

Обсяг і структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що містить 28 найменувань, та додатків. Обсяг основного тексту – 30 сторінок.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ РЕАГУВАННЯ НА АКТУАЛЬНІ ПОТРЕБИ СУСПІЛЬСТВА

Волонтерство на сьогодні поширене у всьому світі. Значна частка населення різних країн постійно долучається до різноманітних акцій та проектів у ролі добровольців, а сфери, в яких здійснюється волонтерська діяльність, постійно розвиваються.

За період незалежності України поняття «волонтерство», «волонтерська діяльність», «волонтер» стали звичними для щоденного вжитку й навіть отримали законодавче підґрунтя їхнього тлумачення. У той же час, дані категорії не мають однозначного трактування в працях науковців та практиків у цій галузі (Додаток А).

Законом України «Про волонтерську діяльність» цей вид активності населення визначається як «добровільна, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги», яка ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості [15].

У Загальній декларації волонтерів, прийнятій у Парижі у 1990 році, волонтерська діяльність розглядається, як інструмент соціального, економічного, культурного, екологічного розвитку. Зокрема підкреслюється, що волонтерство – це добровільний вибір, що відображає особисті погляди і позиції; це активна участь громадянина в житті суспільства, що виражається, як правило, у спільній діяльності у межах різного роду асоціацій. Волонтерство сприяє покращенню якості життя, особистому процвітанню й поглибленню солідарності, реалізації основних потреб на шляху будівництва справедливого і мирного суспільства, більш збалансованому економічному і соціальному розвитку, створенню нових робочих місць і професій [16 с. 67-80].

Декларація підтримує право кожної жінки, чоловіка та дитини на вільне об'єднання у спілки та зайняття волонтерською діяльністю без будь якої

дискримінації відносно культурного та етнічного походження, віросповідання, віку, статі, фізичного, соціального чи економічного становища. Всі люди у світі повинні мати право на вільне витрачання свого часу, таланту та енергії на користь інших людей чи громади, працюючи індивідуально чи в колективі і не сподіваючись на фінансову винагороду.

Відповідно до чинного законодавства [15], волонтерська діяльність в Україні може здійснюватися за визначеними напрямками (Додаток Б). Законодавством також визначено, що волонтер – це фізична особа, яка добровільно здійснює соціально спрямовану неприбуткову діяльність шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерами можуть стати громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які є дієздатними [15].

Волонтерство на сьогодні є важливою складовою розвитку кожної соціально орієнтованої держави. Кількість добровольців, які прагнуть своєю діяльністю впливати на стан добробуту в суспільстві, постійно зростає. У світі часто з'являються нові організації та об'єднання, які ставлять за мету підтримку та допомогу тим, хто цього потребує.

Не зважаючи на значне поширення волонтерської діяльності у сучасному світі, цей феномен виник відносно недавно. Роком започаткування волонтерського руху вважають 1859 рік. Його засновником вважається французький письменник-журналіст Жан Анрі Дюнан, який став ініціатором створення Червоного Хреста – організації, яка повинна була працювати на волонтерських засадах і надавати першу медичну допомогу полоненим та пораненим. Принципами, сформульованими А. Дюнаном, керуються і досі волонтерські організації усього світу [17]. З того ж часу в країнах Західної Європи і США розпочинається стрімкий розвиток волонтерського руху, основними різновидами якого є діяльність «дружніх візитерів», сестер милосердя, самаритян, місіонерів. Волонтерство набуває соціального змісту і починає визначатися як добровільна, неоплачувана діяльність у вільний від основної роботи час, спрямована на допомогу іншим [18].

Наступним, не менш важливим етапом у розвитку і становленні волонтерської діяльності стали 20-ті роки XX століття, коли почали з'являтися перші міжнародні робочі табори добровольців, європейські служби добровільної праці. Одним з яскравих прикладів таких організацій був волонтерський загін, створений у Франції біля Вердена. Участь у ньому брали представники французької та німецької молоді. Діяльність волонтерів була безоплатною. Добровольці працювали на будівництві, відновлюючи зруйновані після Першої світової війни будівлі та ферми. Все, що вони отримували за свою роботу (переважно, забезпечення житлом, харчуванням чи медичним страхуванням), було проявом простої вдячності зацікавлених сторін. Саме з цього починає свою діяльність Міжнародна громадська служба, заснована П'єром Сересолем у 1920 році як гуманітарний рух з гаслом «Не говорити, а діяти» [18].

На 30-ті роки XX століття припадає розквіт волонтерського руху в США, до якого долучилося близько трьох мільйонів молоді [18]. В цей період з метою зниження рівня безробіття в країні президентом Франкліном Рузвельтом створено волонтерську організацію *Civilian Conservation Corps* [19]. Волонтерство посіло значне місце у свідомості та способі життя громадян й до того ж активно підтримувалося владою. Саме з метою сприяння розвитку волонтерського руху Д. Кеннеді у 1961 році створив організацію «Служба миру». Починаючи з 1993 року, волонтерських рух в США досяг надзвичайно високого рівня. Президент Б. Клінтон особисто займався фінансування волонтерських організацій, в результаті чого їх кількість швидко зростала і у 1996 році їх було вже 35 тисяч [18].

Важливий крок у світовому розвитку волонтерської діяльності зроблено в середині XX століття з появою Координаційного комітету міжнародної волонтерської служби (CCIVS) під егідою ЮНЕСКО із штаб-квартирою в Парижі [20]. 80-ті роки XX ст. стали періодом широкого розповсюдження екологічних проектів волонтерськими загонами у Європі [18].

Надзвичайно важливою датою в історії волонтерства є 14 вересня 1990 року. Саме в цей день на XI Всесвітній конференції Міжнародної Асоціації добровільних зусиль була прийнята Загальна декларація волонтерів, в якій визначено цілі, значення, принципи руху. Сьогодні волонтерські організації існують у 80 країнах світу, постійно реагуючи своєю діяльністю на нагальні проблеми, які виникають у суспільстві (табл.В).

На сучасному етапі свого розвитку волонтерство оперативно реагує на нагальні потреби суспільства, активізуючи діяльність добровольців у відповідних напрямках. Загалом у кризові періоди суспільного життя, чітко виділяються такі незмінні пріоритети волонтерської діяльності [21]:

- послаблення соціальної напруги шляхом підтримки найбільш знедолених категорій населення;
- забезпечення гідного існування громадян, які в силу об'єктивних обставин не здатні піклуватися про себе самостійно;
- «заповнення» недоліків державної соціальної політики, насамперед за рахунок оперативного реагування та надання ефективної адресної соціальної допомоги, що відповідає потребам і запитам конкретної людини;
- поширення гуманістичних і альтруїстичних ідей та настроїв у суспільстві.

Однак кожна країна, зважаючи на рівень розвитку та внутрішні соціальні процеси, вирізняється конкретними найбільш розповсюдженими видами волонтерської діяльності (Додаток В).

Хоча українським громадянам завжди була притаманна схильність до благодійництва, до 90-х років XX століття поняття «волонтер» в Україні не існувало. Лише з отриманням незалежності українці почали повноцінно займатися волонтерською діяльністю, активно розвиваючи мережу соціальних служб для молоді, метою яких була реалізація державної молодіжної політики та завдань, окреслених у Декларації «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» (15.12.1992, № 2859) і Законі України «Про сприяння становленню та соціальному розвитку молоді в Україні» (05.02.1993, № 2998-

XII). Це і стало поштовхом для розвитку волонтерського руху в Україні, зокрема почали виникати та реалізовуватися такі вузькопрофільні програми, як: робота з безпритульними, соціально-педагогічна підтримка дітей та молоді з особливими потребами, просвітницька профілактична діяльність з питань наркозалежності, ВІЛ/СНІДу, ІПСШ, тютюнопаління та зловживання алкоголем. Зважаючи на значний обсяг роботи, з яким не могли повноцінно впоратися соціальні служби, почали виникати різні громадські організації, представники яких намагалися докласти максимум зусиль, щоб покращити ситуацію в державі. 3 травня 1998 року Україна разом з іншими країнами Центральної та Східної Європи, а також кількома країнами Азії розпочала реалізацію регіональної програми «Ініціатива з роботи на добровільних засадах». Ідея програми належить Нью-Йоркському Інституту Відкритого Суспільства і впроваджується через мережу національних відділень. Головною метою програми є відновлення руху волонтерів у згаданих країнах як запоруки громадського суспільства та незворотності демократичних перетворень, збільшення частки добровільної праці громадян, спрямованої на розв'язання конкретних проблем. До цілей і завдань програми в Україні передусім відносять: активізацію громадської діяльності шляхом розвитку руху волонтерів, спрямованої на якнайширше залучення населення до суспільно корисної праці на добровільних засадах у громадських організаціях, службах соціального захисту та медичній сфері для допомоги у розв'язанні проблем суспільства [18].

За прикладом міжнародних та зарубіжних волонтерських організацій українські добровольці також працюють за різними напрямками, які закріплені у Законі України «Про волонтерську діяльність», втілюючи в життя актуальні проекти [15]. Одним з нових і найбільш актуальних для нашої держави видів волонтерства з 2014 року є допомога воїнам АТО, постраждалим внаслідок бойових дій, переселенцям зі Сходу. На замовлення Організації Об'єднаних Націй компанією GfK Ukraine у 2014 році проведено загальнонаціональне дослідження стану волонтерства в Україні, за результатами якого з'ясовано, що

62% українців визнають важливу роль волонтерів у політичних змінах, на думку 85% населення волонтерський рух допомагає зміцненню миру, а 81% вважають, що волонтерство є важливою складовою громадянського суспільства. 23% українців мали досвід участі у волонтерській діяльності, а 9% з них розпочали займатися волонтерством саме в результаті розгортання бойових дій. 70% українських волонтерів допомагають українській армії та постраждалим. Вони сприяють отриманню українськими бійцями сучасного обмундирування, амуніції, технічних засобів, транспорту та надають допомогу внутрішньо переміщеним особам, які вимушено залишили свої домівки у Криму і на Донбасі, у пошуку житла, забезпеченні речами першої необхідності, їжею та одягом [25].

Традиційними для України напрямками волонтерської діяльності сьогодні також є:

- робота з бездомними (волонтери збирають та роздають нужденним одяг та їжу, організовують різноманітні просвітницькі заходи, пікніки, спільні святкування великих свят);
- допомога освітнім закладам у навчально-виховній роботі, установам соціального забезпечення – в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами, з людьми похилого віку (організуються та проводяться різноманітні тренінги, просвітницькі лекції в школах, дитячі свята та вечори; табори, зустрічі, ігри для дітей-сиріт);
- збір коштів для фінансування українських лікарень, забезпечення їх необхідним обладнанням та медикаментами, на лікування чи оперування важко хворих пацієнтів;
- наданням допомоги різним категоріям населення у будь-яких видах діяльності, навчання, розвитку.

За результатами загального аналізу стану волонтерства GfK Ukraine, допомогою людям похилого віку, інвалідам, дітям займаються 38% українських волонтерів; благоустроєм дворів, вулиць, посадкою квітів або дерев,

прибиранням сміття – 28%; 12% добровольців піклуються про бездомних тварин; 8% – беруть участь у благодійних концертах, виставках і виставах [25].

За даними благодійної організації «Charities Aid Foundation», у 2018 році Україна посіла 81-е місце у світовому рейтингу благодійності із 153 наявних, піднявшись за останні вісім років на 69 позицій і випередивши такі країни, як Польща, Естонія, Росія та Грузія. При цьому 42% українців допомагали незнайомцям, 29% – жертвували кошти на благодійність і 15% – займалися волонтерством [26].

У багатьох соціально орієнтованих, економічно розвинених країнах волонтерська діяльність є невід’ємною складовою саморегуляції суспільства. Практично доведено, що шляхом залучення населення до вирішення соціальних конфліктів, соціальних та екологічних проблем на волонтерських засадах можна створити всі умови для формування такої системи саморегулювання, коли наявні виклики можуть вирішуватися за рахунок внутрішнього потенціалу цього суспільства. Водночас, щоб волонтерський рух як на міжнародному, так і, в першу чергу, на національному та локальному рівнях набув системного а не ситуаційного характеру, праця добровольців не може постійно ґрунтуватися тільки на їхніх ціннісних орієнтаціях і внутрішніх мотивах, націлених на безкорисну допомогу іншим. Для підтримки й постійного ефективного функціонування даного виду суспільно-корисної діяльності необхідно сформувати дієву систему мотивування населення до волонтерства в розрізі конкретних страт.

РОЗДІЛ II

СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ

Основним ресурсом реалізації багатьох соціальних програм є саме населення, що зумовлює необхідність дослідження можливостей залучення громадян до такого виду суспільно корисної діяльності. Формування ефективної системи активізації волонтерської діяльності вимагає моніторингу потреб і настроїв суспільства, а також вивчення можливих мотивів, що спонукають людей до доброчинності. Виявити основні тенденції ставлення населення до волонтерства найдоцільніше на основі соціологічного опитування різних страт населення шляхом анкетування.

Для виявлення провідних нахилів у існуванні та піднесенні такого важливого напрямку благодійництва, як волонтерство, нами була розроблена анкета, покликана допомогти визначити рівень інформованості населення про розвиток волонтерської діяльності та про основні сфери в яких вона здійснюється; визначення актуальних, на думку респондентів, напрямків волонтерства та дієвих методів стимулювання населення до залучення до цього виду суспільної активності (Додаток Г).

З допомогою google-форм опитано 105 респондентів, з яких 68,6% – це жінки (72 особи) та 31,4% чоловіків – 33 особи. Найбільшу частку респондентів (52,4%) становить молодь у віці 18 – 24 роки (рис.Д.1). Респонденти різняться за родом занять (Рис.Д.2): учні – 14 осіб (13,3%), студенти денної форми навчання – 49 осіб (46,7%), студенти заочної (дистанційної) форми навчання – 3 особи (2,9%), наймані працівники – 32 особи (30,4%), підприємці – 4 особи (3,8%), домогосподарки – 3 особи (2,9%).

Опитані нами громадяни по-різному оцінюють свій рівень життя: 24 особи – вище середнього, 70 – як середній, 11 осіб – нижче середнього (рис.Д.3).

Нам вдалося опитати мешканців різних регіонів, серед яких найбільше було представників Рівненської – 71 особа, Волинської – 16 осіб та Донецької – 10 осіб, областей. Окрім того, учасниками опитування стали по два представники Київської та Хмельницької областей, та по одному з Житомирської та Тернопільської.

Загальні результати дослідження свідчать, що всі респонденти знайомі з поняття «волонтерська діяльність», та значна частина з них брали безпосередню участь у різних волонтерських проектах (рис.2.1).

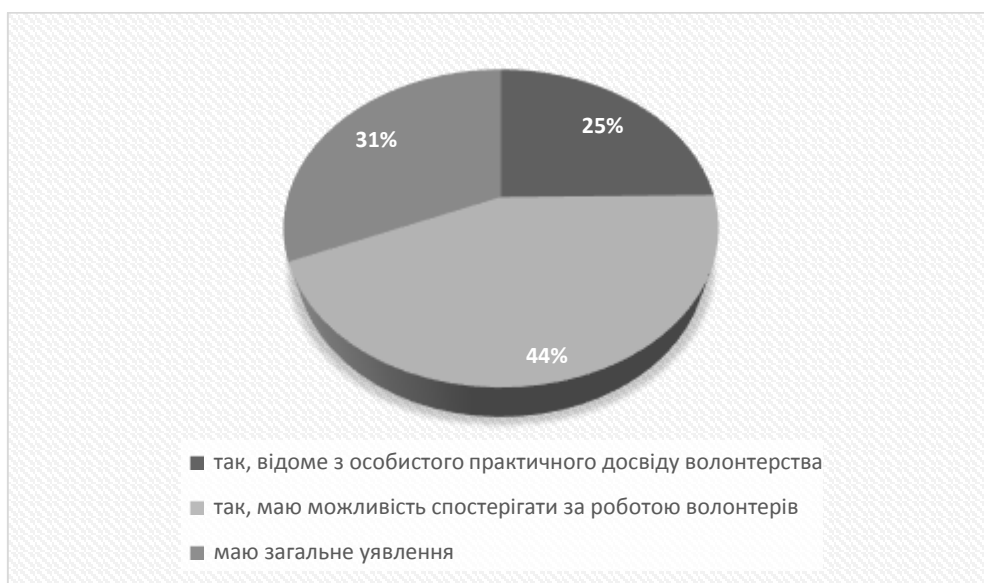

Рис. 2.1. Чи відоме Вам поняття «волонтерська діяльність»?

Варто зазначити, що жоден з учасників опитування не обрав відповіді «ні, вперше чую про таку активність», «ніколи не цікавив зміст даного поняття», що свідчить про обізнаність українських громадян та небайдужість до соціальних процесів, які відбуваються у суспільстві.

Однією з цілей нашого опитування було визначення позиції громадян щодо волонтерства, як суспільного явища. Нам вдалося з'ясувати, що 80% учасників опитування позитивно ставляться до такого напрямку діяльності, як волонтерство. Жоден з опитуваних не заявив про своє негативне ставлення до активності добровольців і лише одна особа висловила свою байдужість до цього виду благодійництва (рис.2.2).

Рис. 2.2. Як Ви ставитеся до волонтерства як суспільного явища?

Враховуючи те, що значна кількість респондентів вважають волонтерство позитивним суспільним явищем, важливо визначити ставлення українців до заходів, які проводяться різними волонтерськими організаціями (рис.2.3).

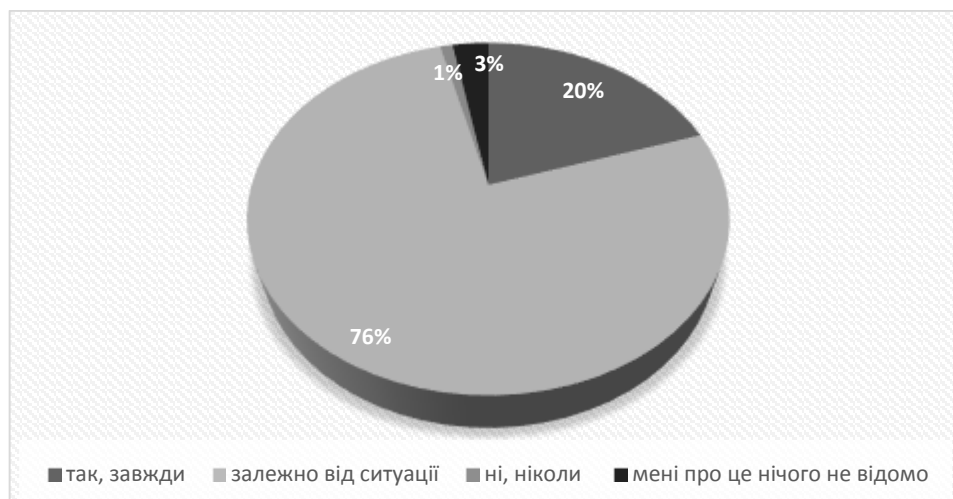

Рис. 2.3. Чи довіряєте Ви акціям, які проводяться волонтерами?

Беззаперечно довіряють українським волонтерам та акціям, які вони організовують 20% респондентів. Значна частина громадян обережно відносяться до подібних заходів та проектів. 76,2% респондентів довіряють добровольцям лише у окремих ситуаціях. Це може бути результатом негідної поведінки деяких так званих волонтерів, які використовують це звання в користолюбних цілях, чим розчаровують громадян та сприяють зменшенню рівня довіри населення до цього виду благодійництва.

Враховуючи ставлення українців до діяльності волонтерських організацій, важливим є визначення рівня їх безпосередньої участі у подібних заходах в ролі добровольців. На питання «Чи брали Ви участь у волонтерській діяльності?» (рис.2.4).

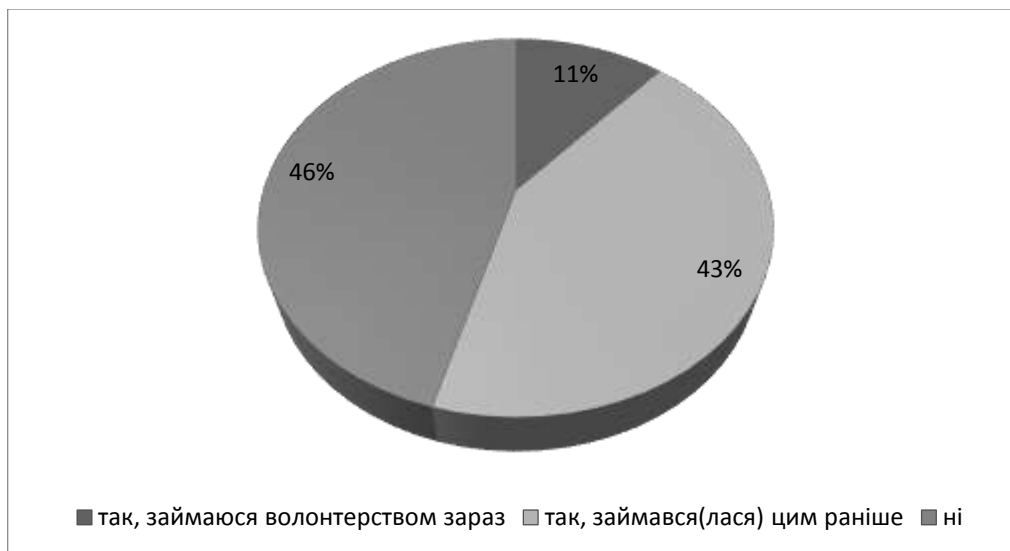

Рис. 2.4. Чи брали Ви участь у волонтерській діяльності?

З діаграми видно, що більше половини респондентів (57 осіб) мають досвід волонтерської діяльності, а 11,4% опитаних активно займаються нею зараз. Це свідчить про небайдужість українців до долі суспільства, в якому вони живуть і активну громадську позицію.

Враховуючи те, що 45,7% учасників опитування ніколи не брали участі у волонтерських програмах, акція, необхідно з'ясувати, що може перешкоджати людям долучатися до цього напрямку благодійництва.

Найвагомішим стримуючим фактором, на думку респондентів, виявилась байдужість до проблем оточуючих – 59% опитаних (62 особи) вважають, що саме це не дає українському волонтерському руху процвітати та розвиватися активніше. Ще одним важливим елементом (47,6%), який не дає людям можливості енергійніше долучатися до волонтерських проєктів, – недостатність інформації про акції, події та волонтерські організації, які їх влаштовують, що є проблемою переважно самих волонтерських організацій (рис.2.5).

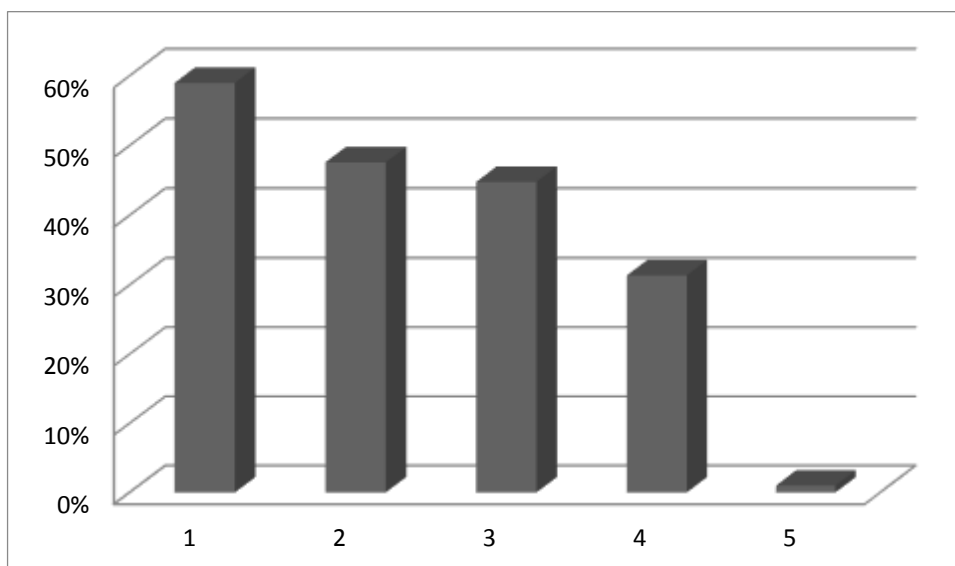

Рис. 2.5 Що, на Вашу думку, може перешкоджати людям займатися волонтерською діяльністю?

Умовні позначення: 1 - байдужість до проблем інших людей; 2 - недостатність інформації про акції, події та волонтерські організації, які їх влаштовують; 3 - нестача часу; 4 - відсутність матеріальної винагороди; 5 – інше.

Враховуючи швидкий темп сучасного життя, люди не завжди можуть знаходити час для добровільного служіння соціуму, тому такий фактор, як нестача часу став третім в рейтингу перешкод до активнішої волонтерської діяльності, його обрало 44,8% опитаних громадян. Матеріальна винагорода теж стала важливим стимулом до волонтерства. Її відсутність вважають перепорою 31,4%.

Найважливішим стимулом виявилось бажання допомогти нужденним – 79% учасників опитування вважають, що саме це мотивує людей до участі у волонтерському русі. Наступним важливим фактором, який може спонукати населення до волонтерства – це надбання корисних соціальних і практичних навичок, його обрало 47,6% опитаних. Третьою за актуальністю є можливість спеціалізованого навчання, міжнародні програми обміну – 38 учасників опитування вважають його важливим стимулом. Майже однакову цінність мають такі мотиваційні фактори, як матеріальні стимули та пільги при вступі до вишів та при прийомі на роботу (рис.2.6).

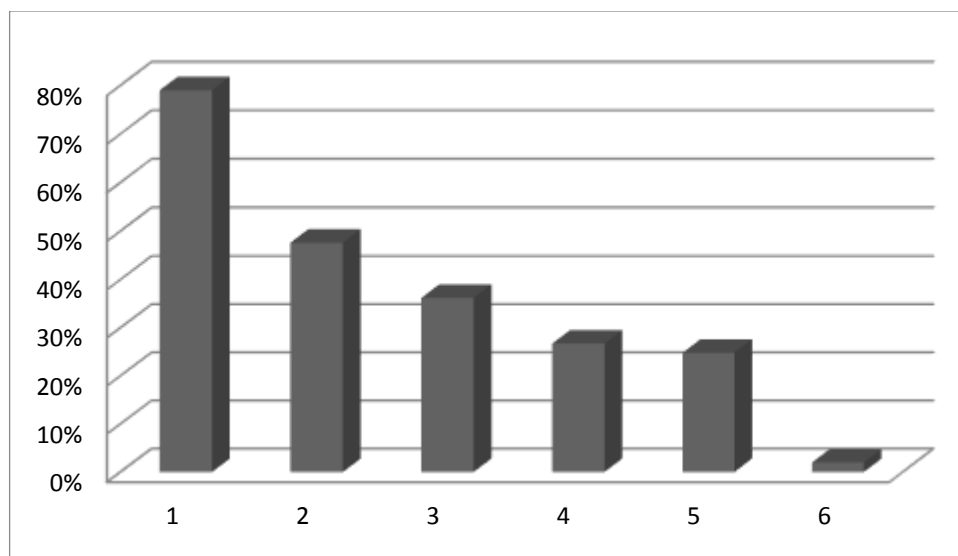

Рис. 2.6. Що може мотивувати людей займатися волонтерською діяльністю?

Умовні позначення: 1 - бажання допомогти нужденним; 2 - надбання корисних соціальних і практичних навичок; 3 - можливість спеціалізованого навчання, міжнародні програми обміну; 4 - пільги при вступі до вишів та при прийомі на роботу; 5 - матеріальні стимули; 6 – інше.

Значна частка опитаних (69 осіб) вважає, що необхідність володіти спеціалізованою освітою залежить від виду діяльності волонтера. На думку 30,5% респондентів (32 особи) спеціалізована освіта волонтеру взагалі не потрібна (рис.2.7).

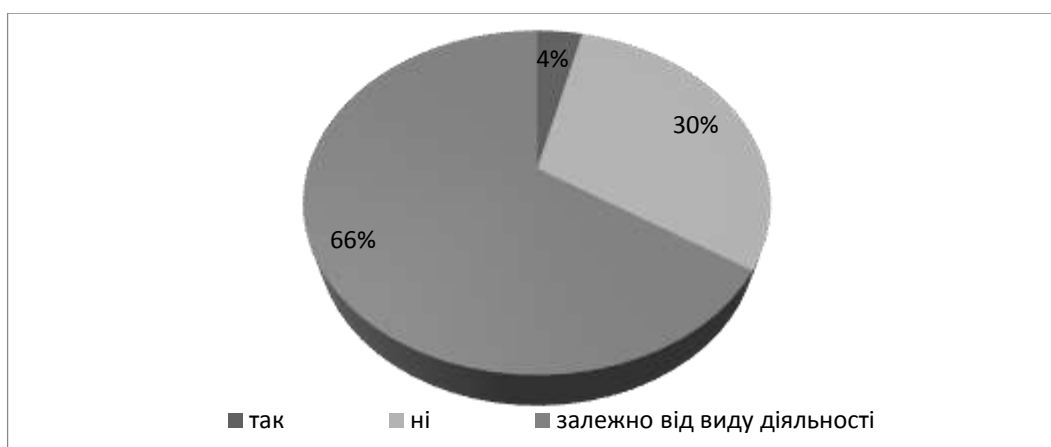

Рис. 2.7. Чи повинні, на Вашу думку, волонтери володіти спеціальною освітою, щоб здійснювати відповідну діяльність?

Одним з мотиваційних факторів, які обирали наші респонденти, була фінансова винагорода за волонтерську діяльність. 36 осіб (34,3% респондентів) вважають матеріальні винагороди доцільними для стимулювання волонтерів. 47 осіб обрали варіант відповіді «залежно від виду діяльності», цим підкресливши, що волонтери часто здійснюють певну активність, яка потребує значних затрат часу, особистих ресурсів, що неодмінно має бути відзначено організацією у вигляді фінансової винагороди. 21% опитаних громадян вважають матеріальне стимулювання волонтерів недоцільним (рис.Е.1).

Не менш важливим мотиваційним фактором є пільги для волонтерів при вступі та працевлаштуванні. 54,3% респондентів (57 осіб) вважають це важливим мотиваційним фактором, який сприятиме активнішому залученню населення до волонтерської діяльності. 27,6% переконані, що пільги при вступі до ЗВО є недоречними для стимулювання волонтерства, а 18,1% не мають чіткої позиції з цього приводу (рис.Е.2). ситуація простежується і з таким мотиваційним фактором, як пільги при працевлаштуванні. 45,7% опитаних розглядають це як можливу спонуку для залучення волонтерів до роботи. 28,6% респондентів вважають їх недоречним стимулом (рис.Е.3). Досліджуючи ставлення населення до різних стимулів до волонтерства, необхідним кроком було з'ясування загальної позиції респондентів щодо мотивування волонтерів. Значна частина учасників опитування (74 особи) вважає, що додаткова мотивація сприяє продуктивнішій роботі волонтерів і є доцільною, але майже третина респондентів (31 особа) переконані, що додаткове стимулювання не є необхідним, адже бажання бути волонтером повинно бути добровільним та безкорисним (рис.Е.4).

Важливим кроком у ході дослідження було визначення обізнаності населення про напрямки, за якими сьогодні здійснюється волонтерська діяльність в Україні. Половина опитаних нами громадян є достатньо проінформованими і знають за якими напрямками працюють волонтери – 50,5%. Багато людей (43,8%) погано орієнтуються в напрямках волонтерства та всього 5,7% (6 осіб) не знають в яких сферах працюють добровольці.

Знаючи про напрямки волонтерства, важливо визначити, які з них, на думку респондентів, є найбільш актуальними в Україні сьогодні (рис.2.8).

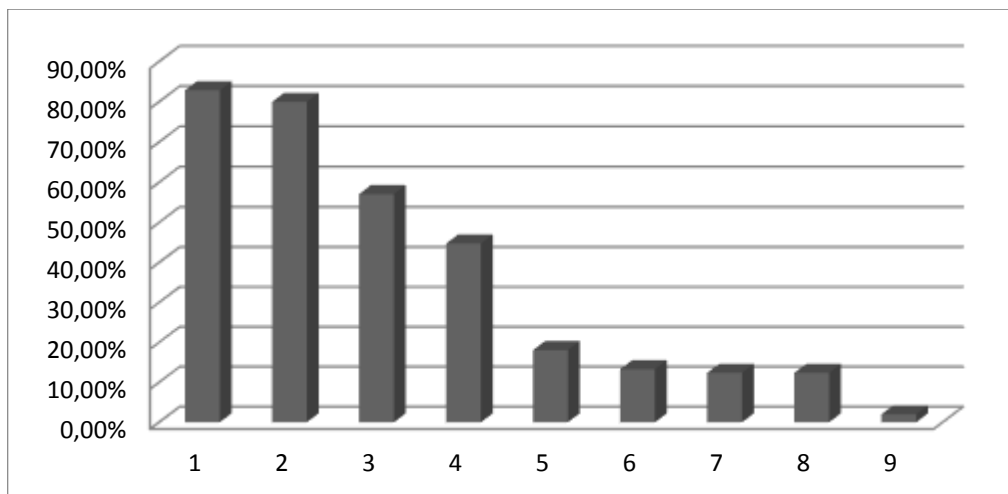

Рис. 2.8. Які напрямки, на Вашу думку, є сьогодні найбільш актуальними?

Умовні позначення: 1 - підтримка знедолених категорій населення (сироти, пенсіонери, малозабезпечені); 2 - допомога українським військовим/постраждалим внаслідок бойових дій; 3 - турбота про довкілля, охорона навколишнього середовища; 4 - допомога бездомним тваринам; 5 - поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв в суспільстві; 6 - організація дозвілля; 7 - збір коштів на суспільно-корисні цілі; 8 - виконання ремонтних робіт; 9 – інше.

Беззаперечно першість розділяють такі напрямки волонтерства, як допомога українським військовим/постраждалим внаслідок бойових дій – 80% та підтримка знедолених категорій населення – 82,9% опитаних. Беручи до уваги наявну ситуацію в нашій країні, це досить очікувані результати, які ще раз підтверджують необхідність своєчасної допомоги армії, враховуючи політичний стан, та підтримки потребуючих страт населення в умовах економічної нестабільності. 57,1% респондентів вважають актуальними турботу про довкілля, охорону навколишнього середовища, що сьогодні є дуже поширеним у всьому світі. Окрім допомоги людям, учасники опитування вважають необхідною турботу про тварин – 48,4%. 19 осіб вважають важливим поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв в суспільстві. Найнижча актуальність спостерігається за такими напрямками, як збір коштів на суспільно-корисні цілі, виконання ремонтних робіт та організація дозвілля.

Респонденти також визначили основні види робіт, до яких хотіли б чи могли б долучитися або займаються ними зараз (рис.2.10).

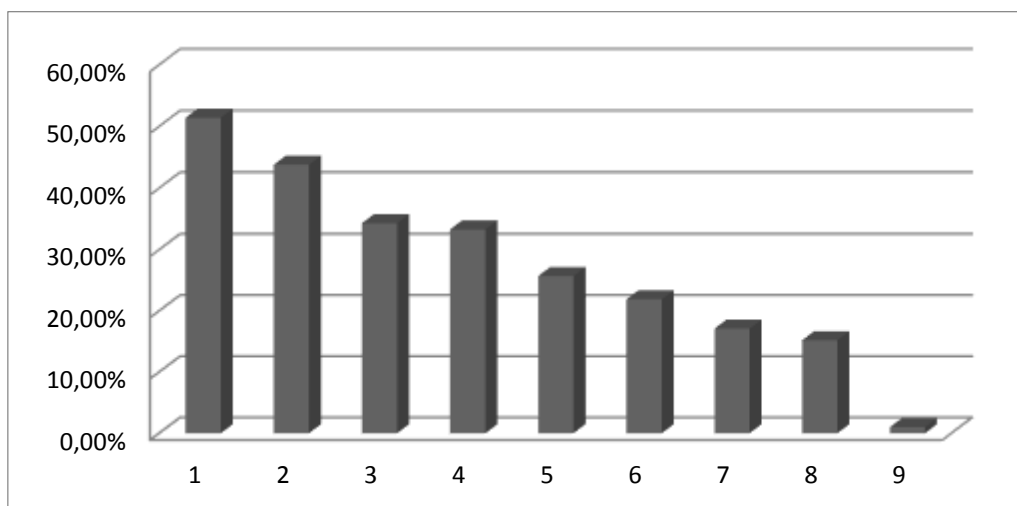

Рис. 2.11. До яких видів волонтерства Ви могли б долучитися або займаєтесь зараз?

Умовні позначення: 1 - допомога потребуючим категоріям населення; 2 - турбота про екологію; 3 - підтримка української армії/постраждалих внаслідок бойових дій; 4 - допомога бездомним тваринам; 5 - благоустрій/озеленення вулиць; 6 - організація дозвілля; 7 - поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв в суспільстві; 8 - збір коштів; 9 – інше.

Найбільше респондентів (51,4%) бажають надавати допомогу потребуючим категоріям населення, враховуючи важкий політичний та економічний стан в нашій країні, високий рівень соціальних конфліктів на різних рівнях, цей напрямок є вкрай важливим і потребує внеску кожного небайдужого. Другою за популярністю (43,8% опитаних) стала турбота про екологію, що останнім часом є вкрай актуальною сферою волонтерства у всьому світі. Наступними за прихильністю респондентів напрямками, майже з однаковим результатом, є підтримка української армії /постраждалих внаслідок бойових дій – 36 осіб та допомога бездомним тваринам – 35 осіб. Багато опитаних вважають необхідним благоустрій та озеленення вулиць у наших містах та організацію дозвілля. Найменш привабливими для себе респонденти визначили такі напрямки волонтерської діяльності, як поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв в суспільстві та збір коштів на суспільно-корисні цілі.

РОЗДІЛ III

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ НАГАЛЬНИХ ПОТРЕБ І НАСТРОЇВ СУСПІЛЬСТВА

3.1. Основні напрями активізації волонтерської діяльності залежно від потреб і настроїв суспільства

Волонтерство справедливо можна назвати одним з дієвих інструментів реалізації соціальної політики, так як воно часто полегшує навантаження державного і місцевих бюджетів щодо фінансування соціальної сфери (як мінімум – в частині виплати заробітної плати), здійснює підтримку соціальних державних та недержавних структур та забезпечує реальну дієву і психологічну підтримку особам, що цього потребують. Однак, ефективний розвиток «третього сектору» в нашій державі унеможлиблюється в силу недосконалості регулювання й координації у цій сфері, а також відсутності підтримки з боку влади. Саме тому гостро постає питання щодо розробки та впровадження системи заходів, які б заохочували людей до волонтерства.

Попередньо встановлені перешкоди щодо розвитку сфери доброчинної діяльності загалом і волонтерства зокрема потребують реалізації наступного комплексу заходів на державному рівні: 1) забезпечення відкритості і прозорості діяльності волонтерських організацій для громадськості, висвітлення об'єктивної оцінки їх ролі в житті суспільства; 2) удосконалення системи нормативно-правового регулювання соціальної реклами, включаючи механізми оподаткування, розробку методів заохочення розповсюджувачів такої реклами. Окрім того слід розглянути можливість впровадження додаткових освітніх програм з питань волонтерської діяльності. Зокрема слід *ввести спеціальний навчальний курс у закладах вищої освіти, розробити посібники*, що забезпечить створення наукового підґрунтя і засад для більш активного розповсюдження новітніх тенденцій волонтерства.

Доброчинні інститути також потребують кадрового забезпечення, так як часто волонтерські акції організовується ентузіастами, котрі не спроможні ефективно координувати роботу добровольців. Відтак, необхідною є *організація тренінгової діяльності*.

Однією з проблем, яка потребує негайного вирішення, є низький рівень інформованості суспільства щодо волонтерського руху і його суб'єктів. Відтак, виникає потреба у *створенні ефективної соціальної реклами в засобах масової інформації*, що значною мірою забезпечить стимулювання суспільної довіри та морального заохочення до волонтерської діяльності. Налагоджена співпраця з представниками засобів масової інформації спроможна вирішити питання щодо популяризації волонтерського руху, поширення соціальної реклами, вичерпної інформованості суспільства про суб'єктів волонтерської діяльності та акції, які проводять добровольцями, аргументування важливості розвитку даного виду активності як для усього суспільства, так і для окремої країни та конкретного регіону. Також доцільне *створення інформаційних центрів* – структур надання вичерпної інформації про наявні можливості отримання та надання волонтерської допомоги. Доповнити нішу інформованості у сфері інформованості можна за рахунок проведення пропагандистських кампаній, до яких варто залучати існуючих добровольців та студентське самоврядування, що підтверджують результати анкетування.

Важливу роль в активізації волонтерської діяльності відіграють також соціальні та моральні аспекти. Громадські організації, популяризуючи працю волонтерів як головного трудового ресурсу доброчинної сфери, не залучають потрібної кількості добровольців. Змінити ситуацію, що склалась в сучасному суспільстві можна за рахунок встановлених пріоритетних напрямів формування дієвої системи стимулів відповідних груп добровольців та механізмів їх впровадження.

Відповідно до отриманих результатів, першочергово впровадження потребує *формалізація трудових відносин у сфері волонтерської діяльності*, що забезпечить добровольцям офіційний статус фахівця соціальної діяльності, а відповідно і трудовий стаж. Страхове та соціальне забезпечення в такому випадку можна гарантувати шляхом сплати страхових внесків за рахунок організації, що залучає волонтера, або закладати статтю на подібні витрати до місцевого бюджету. Також можна розглядати пропозицію добровільної сплати волонтерами за власний кошт страхових внесків до соціальних фондів, що в умовах сучасної економіки є найбільш адекватним варіантом.

Доцільно також запровадити виконання громадських робіт, за направленням центрів зайнятості, на основі волонтерства. Така практика може зацікавити безробітних, які вмотивовано долучалися б до волонтерства на умовах первинної зайнятості. В такому випадку доречно гарантувати хоча б незначну матеріальну винагороду.

Однозначно слід впровадити налагоджену систему обліку волонтерів та звітність їх діяльності, щоб забезпечити усвідомлення вагомості й корисності проведеної роботи кожного окремого добровольця. Пропозицією щодо контролю діяльності можна вважати створення єдиної форми звітності у сфері волонтерства, яка включатиме кількісні показники та якісні характеристики проведеної роботи. Подібна звітність відображатиме масштаби виконаної роботи, що допоможе раціонально перерозподілити кошти в соціальній сфері на користь менш задоволених потреб суспільства.

Також існує необхідність впровадження системи визнання та винагородження праці волонтерів. Попри те, що добровольці залучаються до реалізації соціально значимих програм безкорисно, слід заохочувати їхню подальшу діяльність як моральними, так і матеріальними винагородами.

3.2. Формалізація праці волонтерів

Робота, яку зазвичай виконують волонтери, в більшості випадків відповідає обов'язкам оплачуваного персоналу неприбуткових організацій, а добровольці використовуються як асистенти або помічники в тих сферах діяльності, які залишаються важливими для реалізації громадських проектів.

Сучасна законодавча база визначає волонтерську працю такою, що відповідає чинним нормативним актам та є правом кожної людини. З прийняттям у 2011 році Закону України «Про волонтерську діяльність» визначеними стали лише категорії «волонтер», «волонтерство», «волонтерська діяльність», тоді як регулювання праці добровольців здебільшого залишилось поза правовим полем. Сучасне трудове законодавство також не приділяє уваги роботі волонтерів, оскільки врегульовує виключно питання, що стосуються працівників організацій та підприємств, які отримують заробітну плату за виконану роботу. Чинним законодавством не передбачені умови укладання

трудових договорів з волонтерами. Так як трудові відносини з добровольцями не засвідчуються офіційно, унеможлиблюється врахування волонтерської діяльності як страхового стажу особи, котра дійсно витрачає багато часу для здійснення суспільно корисної діяльності.

Такий стан речей став передумовою потреби *формалізації трудових відносин*, що забезпечить волонтерам офіційний статус фахівця соціальної діяльності, а відповідно і трудовий стаж. Офіційне засвідчення трудової діяльності добровольців також вбачають за необхідне такі науковці та діячі соціальної сфери як В. Гончаров, М. Лациба, Т. Лях, І. Погудін [27; 28]. Нині персонал більшості благодійних організацій включає такі штатні посади як виконавчий директор, заступник виконавчого директора та бухгалтер-економіст. Усі інші працівники виконують свої обов'язки на підставі цивільно-правових угод. Відтак, пропонуємо впровадити штатну посаду волонтера на підставі включення даної професії до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників у розділ «Соціальна робота».

Також є доречним залучення на основі волонтерства безробітних громадян до виконання громадських робіт за направленням центрів зайнятості. Даний захід передбачає зацікавлення безробітних, які вмотивовано долучалися б до волонтерства на умовах офіційної зайнятості. В такому випадку доречно гарантувати матеріальну винагороду на рівні мінімальної заробітної плати, що є умовою виконання оплачуваних громадських робіт. Така практика може забезпечити: 1) тимчасову зайнятість осіб, зареєстрованих в Державній службі зайнятості; 2) ефективну реалізацію соціально значимих проектів.

Оскільки основною реалізації волонтерських програм є мотиви волонтерів, доречно розглядати можливість винагороди за працю добровольців не лише на умовах виконання громадських робіт. Спроможність утримати та мотивувати добровольців можна вважати запорукою успіху, так як підготовка кожного нового волонтера потребує значно більше ресурсів, часу й енергії.

Також не слід нехтувати таким методом визнання й підтримки волонтерських ініціатив, як компенсація понесених витрат добровольцями (витрати на транспорт, зв'язки з громадськістю, організаційні витрати, плата за

телефон, канцтовари, оргтехніку, харчування тощо), що успішно практикується в європейських країнах (Польща, Чехія, Литва, Франція та інші).

3.3. Формування системи мотивування волонтерів на основі оцінювання результатів їхньої діяльності

Оскільки грошова винагорода в роботі з добровольцями використовується вкрай рідко, то повинні бути знайдені інші, не менш значимі стимули. При формуванні системи соціально-психологічного мотивування волонтерів доречно розглянути такі форми винагородження:

- формальна (нагороди, сертифікати, плакати, медалі, значки, офіційні прийоми на честь досягнень волонтерів, подяки у щорічних звітах, надання письмових рекомендацій при влаштуванні на роботу тощо).
- неформальна (подяки в усній формі, рекомендації на більш відповідальну роботу, запрошення у театри, кіно, святкування днів народження волонтерів, запрошення на тренінги й семінари, використання офісної техніки після закінчення робочого дня для власних потреб тощо).

Доцільним також є формування системи оцінювання, за показниками якої можна передбачати винагороду праці волонтерів.

Найбільш доречно застосувати одну із комплексних технік оцінювання персоналу – аркуші оцінювання. Суть даного методу полягає в тому, що суб'єкт оцінювання подає у формі неофіційної звітності певні упорядковані кількісні величини оцінюваних показників щодо компетенції, поведінки та результатів праці, які потім оцінюються за допомогою побудованої бальної шкали, на основі чого вибудовується особистісний профіль працівника. При цьому бальні оцінки та коефіцієнти складності робіт, які відповідають визначеним показникам діяльності не повинні бути відомими суб'єкту оцінювання, що гарантує об'єктивність і ретельність оцінювання.

Основними показниками діяльності волонтера можна вважати наступні: 1) допомога бенефіціарам: виконання робіт побутового характеру, організація дозвілля бенефіціарів; 2) операційна робота: збирання коштів на суспільно корисні цілі, розповсюдження інформації, проведення переговорів, залучення меценатів, оформлення документації; 3) раціоналізаторські пропозиції (щодо

проведення благодійних акцій, організації тренінгової діяльності); 4) написання проектів на отримання гранту; 5) написання статей та інша видавнича діяльність. Виконання зазначених показників доцільно оцінювати за шкалою, представленою в табл. Ж.1. Розроблена форма звітності волонтерів подана в додатку Ж.

Шкала коефіцієнтів складності виконуваних робіт сформована на основі особистого досвіду роботи автора у сфері волонтерства, а також експертних оцінок офіційних волонтерів Рівненської та Волинської областей. Одиниці вимірювання виконаних робіт встановлені виходячи з орієнтації як на якісний результат сумлінної праці волонтерів. Бальна оцінка результатів праці волонтера визначається за наступною формулою:

$$O_6 = \sum K_i \cdot Q_i$$

де, O_6 – бальна оцінка результатів праці за місяць,

K_i – коефіцієнт складності i -того виду робіт,

Q_i – фактичний обсяг виконання i -того виду робіт (год., од., ос).

Відповідно до поданої волонтером звітності на основі наведеної формули та шкали оцінювання підводяться підсумки роботи волонтера за місяць (загальна сума балів). Високі результати оцінювання дозволяють отримувати винагороду добровольцям за виконану роботу.

Враховуючи трудомісткість виконуваних волонтерами робіт, пропонуємо наступні види заохочення (Додаток Ж). На основі оцінки вагомості потенційно отримуваної волонтерами винагороди доречно запропонувати наступну систему мотивування праці добровольців (табл. Ж.2).

Запропонована система винагородження праці волонтерів передбачає накопичувальну систему стимулювання за досягнення відповідних результатів.

Впровадження зазначеної системи оцінювання й винагородження волонтерів значно сприятиме розвитку даної сфери діяльності, що допоможе реалізовувати спектр соціально-економічних потреб як кожного окремого добровольця, так і на рівні суспільств в цілому.

ВИСНОВКИ

Значна частка населення різних країн постійно долучається до різноманітних акцій та проектів у ролі добровольців, а сфери, в яких здійснюється волонтерська діяльність, постійно розвиваються. Волонтерство є важливою складовою розвитку кожної соціально орієнтованої держави, оперативно реагуючи на нагальні потреби суспільства. У кризові періоди суспільного життя чітко виділяються пріоритети волонтерської діяльності.

Формування ефективної системи активізації волонтерської діяльності вимагає моніторингу потреб і настроїв суспільства, а також вивчення можливих мотивів, що спонукають людей до доброчинності. Виявити основні тенденції ставлення населення до волонтерства найдоцільніше на основі соціологічного опитування різних страт населення шляхом анкетування.

Нами проанкетовано 105 респондентів різного віку, роду занять, з різним рівнем доходів та з різних регіонів України. 80% опитаних задекларували абсолютно позитивне ставлення до волонтерства. Найактуальнішими на сьогодні громадяни нашої держави вважають такі напрямки, як допомога українським військовим /постраждалим внаслідок бойових дій та підтримка знедолених категорій населення. Не менш актуальною є турбота про довкілля та турбота про тварин.

Щоб волонтерський рух набув системного а не ситуаційного характеру, праця добровольців не може постійно ґрунтуватися тільки на їхніх ціннісних орієнтаціях і внутрішніх мотивах, націлених на безкорисну допомогу іншим. Для підтримки й постійного ефективного функціонування даного виду суспільно-корисної діяльності необхідно сформувати дієву систему мотивування населення до волонтерства.

В результаті запровадження заходів щодо активізації напрямів волонтерської діяльності залежно від потреб і настроїв суспільства, зорієнтованих головним чином на заохочення волонтерських ініціатив,

очікується активізація суспільно корисної діяльності та розвиток доброчинної сфери (табл. 3).

Таблиця 3

Очікувані результати впровадження заходів

<i>№ з/п</i>	<i>Заходи</i>	<i>Рівень</i>	<i>Відповідальні</i>	<i>Витрати</i>	<i>Соціально-економічний результат</i>
1	Формалізація праці волонтерів	макрорівень	ВРУ, КМУ, Міністерство праці і соціальної політики	Покриття внесків на соціальне страхування праці добровольців	Забезпечення трудової (в окремих випадках фінансової) стабільності добровольців. Соціальна захищеність волонтерів, заохочення соціальної активності та відповідальності добровольців. Розвиток волонтерства.
2	Формування системи мотивування волонтерів на основі оцінювання результатів їхньої діяльності	макрорівень	керівники благодійних організацій	Покриття понесених волонтерами витрат на організацію діяльності. Забезпечення винагороди результатів праці добровольців.	Забезпечення матеріальної підтримки добровольців. Заохочення соціальної активності та відповідальності населення. Сприяння розвитку трудової кар'єри добровільних працівників. Популяризація та розвиток волонтерської діяльності.

Окрім зазначених проектних заходів, для розвитку волонтерства також передбачається:

— створення ефективної соціальної реклами в засобах масової інформації, що значною мірою забезпечить стимулювання суспільної довіри та морального заохочення до волонтерської діяльності;

— удосконалення системи нормативно-правового регулювання соціальної реклами (включаючи механізми оподаткування та розробку методів заохочення розповсюджувачів такої реклами), яка передбачає формування соціальносвідомого та соціально-відповідального суспільства;

— введення спеціального навчального курсу у закладах вищої освіти, що забезпечить створення наукового підґрунтя і засад для більш активного

розповсюдження новітніх тенденцій благодійництва та залучення до суспільно корисної сфери;

- організація тренінгової діяльності, яка призведе до покращення кадрового забезпечення благодійних організацій та вмотивованості праці їх персоналу;

- створення інформаційних центрів, що забезпечить вільний доступ до вичерпної інформації про наявні можливості отримання та надання благодійної допомоги;

- налагодження системи обліку волонтерів та звітності їхньої діяльності, що дозволить раціонально перерозподілити трудові ресурси та кошти в соціальній сфері на користь менш задоволених потреб суспільства;

- забезпечення відкритості і прозорості діяльності волонтерських організацій для громадськості, що призведе до популяризації доброчинності шляхом висвітлення об'єктивної оцінки ролі філантропів у житті суспільства.

Результати наукового дослідження можуть бути використані органами місцевої влади при розробці місцевих та регіональних програм соціальної політики та зайнятості населення; благодійними, громадськими та іншими організаціями суспільно-корисної сфери – для розробки й реалізації власних програм залучення добровольців; вищими начальними закладами – в науково-дослідних цілях та для організації навчальних курсів дисциплін гуманітарного блоку, зокрема в сфері соціальної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Волонтерство. URL: <https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/volonterstvo>.
2. Сикорская Л. Е. Педагогический потенциал добровольческой деятельности студенческой молодежи: концептуальные основы / Л. Е. Сикорская // Общая педагогика, история педагогики и обучения. – Издательство ФГУП «Производственно-издательский комбинат ВИНТИ», 2010. – 124 с.
3. Голуб В. Л. Державне визнання волонтерської діяльності як чинник розвитку взаємовідносин держави та суспільства / В. Л. Голуб // Теорія та практика державного управління. - 2014. - Вип. 4. - С. 110-118.
4. Бондаренко З.П., Журавель Т.В., Лях Т.Л. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник / за ред. Т.Л. Лях. Київ: Версо-04, 2012. 288 с.
5. Smith, J.D. Volunteering and Social Development. New York City, 1999.
6. Герасимова В.Д., Кузьменко И.В. Волонтерство как фактор развития социальной компетенции студентов ВУЗа. Успехи современного естествознания. 2013. № 6. С. 174-175.
7. Вивчення практики щодо волонтерської діяльності в країнах європейського союзу з метою її запровадження в Україні: звіт про науково-дослідну роботу / науковий керівник Л.І. Ільчук. Київ, 2014. 117 С. URL: <http://ipzn.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/VOLONTERSTVO.pdf>.
8. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / за заг. ред. А.Й. Капської, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухової. Київ, 2000.
9. Букач М.М., Клименюк Н.В., Горлачук В.В. Словник-довідник із соціальної роботи: навч. посібник / за ред. М.М. Букача. Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. 384 с.
10. Дейчаківський М. Роль громадських організацій в Україні. Громада. 1995. № 3. С. 10-15.
11. Волонтеры: словарь-справочник по социальной работе / под ред. Е.И. Холостовой. Москва: Юристъ. 1997. 424 с.

12. Зверева І., Лактіонова Г. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності. Київ: Науковий світ, 2001.
13. Бондаренко З.П., Журавель Т.В., Лях Т.Л. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник / за ред. Т.Л. Лях. Київ: Версо-04, 2012. 288 с.
14. Лохвицька Л.В., Доброскок І.І. Короткий термінологічний словник із соціальної педагогіки, соціальної роботи. Переяслав Хмельницький, 2007.
15. 3. Про волонтерську діяльність: Закон України від 19.04.2011 № 3236-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>.
16. Загальна декларація волонтерів, прийнята на XI конгресі Міжнародної асоціації волонтерів. Права людини: навч. посіб. — К.: Просвіта, 2002. — С. 67—80.
17. Історія волонтерства. URL: http://www.volunteer.kiev.ua/pages/History_volunteer.
18. Історія волонтерської діяльності в світі та в Україні. URL: https://keui.files.wordpress.com/2015/04/42_tymchenko_shmarina.pdf.
19. Neil M. Maher, Nature's New Deal: The Civilian Conservation Corps and the Roots of the American Environmental Movement. New York: Oxford University Press, 2008. — 328 p. URL: <http://global.oup.com/academic/product/natures-new-deal>.
20. Волонтерство. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
21. Аналітична доповідь «Волонтерський рух: Світовий досвід та українські громадянські практики». URL: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/volonter+697e4.pdf>.
22. Freiwilliges Soziales Jahr (FSJ) oder Freiwilliges Ökologisches Jahr (FOJ) URL: http://www.gesetzeim-internet.de/bundesrecht/f_jfg/gesamt.
23. Volunteering and self-organization: world-wide experience. URL: https://issuu.com/kyany/docs/my_kyjany_1_2015.
24. В сфері волонтерства нам єсть чому поучитися у Америки. URL: <https://avdeev-roman.livejournal.com/320841.html>.

25. GfK Ukraine. Волонтерський рух в Україні. URL: <file:///C:/Users/HP/Desktop/GfK.pdf>.
26. За 8 років Україна піднялась у світовому рейтингу благодійності на 69 позицій. URL: <http://rada-gov.com.ua/za-8-rokiv-ukrayina-pidnyalas-u-svitovomu-reytingu-blagodiynosti-na-69-pozitsiy/>.
27. Офіційний сайт Інституту дослідження волонтерства. URL: <http://www.ivr.org.uk>.
28. Офіційний сайт Центру волонтеріату «Добра воля». URL: <http://www.volunteering.org.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Основні поняття волонтерської діяльності

Таблиця А.1

Авторські підходи до трактування понять «волонтерство»,
«волонтерська діяльність», «волонтер»

Поняття	Тлумачення	Джерело
1	2	3
Волонтерська діяльність	- добровільна неприбуткова діяльність фізичних осіб – волонтерів, яка спрямована на надання допомоги особам, що перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, і сприяє самореалізації волонтера.	Т. Крижановська[1]
Волонтерська діяльність	– це форма соціального служіння, що здійснюється за вільним волевиявленням громадян і яка спрямована на безкорисне надання соціально значущих послуг.	Л. Сікорська [2]
Волонтерська діяльність	– це система добровільного, усвідомленого, організованого, суспільно корисного застосування знань, умінь та навичок людини (людей) у вільний час, що не передбачає фінансової винагороди.	В. Л. Голуб [3]
Волонтерська діяльність	– індивідуальна чи колективна – це спосіб підтримки, піклування, надання допомоги членам громади; взаємодії між людьми для спільного вироблення нових шляхів вирішення проблем, які виникають. Це створює можливість для навчання та розвитку впродовж життя кожної людини.	Т.Л. Лях, З.П. Бондаренко, Т.В. Журавель [4, с. 16]
Волонтерська діяльність	виокремлено п'ять ключових аспектів, що характеризують волонтерську діяльність: безоплатний її характер, заснований на альтруїзмі як безкорисливому служінні в інтересах інших людей; добровільність; організованість; системність та суспільна корисність.	Дж. Сміт [5, с. 3–4].
Волонтерство	– це широке коло діяльності, включаючи традиційні форми взаємодопомоги та самодопомоги, офіційне надання послуг та інші форми громадянської участі, яка здійснюється добровільно на благо широкої громадськості без розрахунку на грошову винагороду.	В. Герасимова, І. Кузьменко [6, с. 174]
Волонтерство	означає передусім діяльність на основі доброї волі.	Л.І. Ільчук [7]
Волонтерство	– добровільна робота на засадах неприбуткової діяльності, без заробітної плати, без просування по службі; спрямована на добробут і процвітання спільнот та суспільства в цілому; - елемент особистісного розвитку, набуття нових знань і навичок, удосконалення здібностей, стимулювання ініціативи та творчості.	А.Й. Капська, І.М. Пінчук, С.В. Толстоухова [8, с. 46]
Волонтерство	– діяльність на основі доброї волі, за якої доброволець частину свого вільного (особистого) часу, сил, енергії, знань, досвіду добровільно (без примусу та вказівок «згори») витрачає на здійснення діяльності, яка приносить користь людям і суспільству загалом.	М.М. Букач, Н.В. Клименюк, В.В. Горлачук [9]

Продовження табл.А.1

1	2	3
Волонтери	– це найактивніші представники різних груп населення, які бажають своєю працею та участю надати дієву підтримку в становленні демократії в Україні, зробити конкретний внесок у поліпшення становища маргінальних груп чи в розвиток соціальної і культурної сфер.	М. Дейчаківський [10, с. 13]
Волонтери	– це люди, які роблять будь-що з власної волі, за згодою, а не з примусу; це члени громадського об'єднання соціального спрямування.	Є. Холостова [11, с.121–124]
Волонтер	– людина, яка добровільно надає безоплатну соціальну допомогу та послуги інвалідам, хворим особам та соціальним групам, що опинилися в складній життєвій ситуації.	І.Д. Зверєва [12]
Волонтер	– фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову і вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер.	Т.Л.Лях, З.П.Бондаренко, Т.В.Журавель [13, с.14; 15, с.141]; Л.В.Лохвицька, І.І.Доброскок [14, с.20]

Додаток Б**Напрями волонтерської діяльності в Україні:**

- надання волонтерської допомоги з метою підтримки малозабезпечених, безробітних, багатодітних, бездомних, безпритульних, осіб, що потребують соціальної реабілітації;
- здійснення догляду за хворими, особами з інвалідністю, самотніми, людьми похилого віку та іншими особами, які через свої фізичні, матеріальні чи інші особливості потребують підтримки та допомоги;
- надання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі й стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам злочинів, біженцям, внутрішньо переміщеним особам;
- надання допомоги особам, які через свої фізичні або інші вади обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів;
- проведення заходів, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, збереженням культурної спадщини, історико-культурного середовища, пам'яток історії та культури, місць поховання;
- сприяння проведенню заходів національного та міжнародного значення, пов'язаних з організацією масових спортивних, культурних та інших видовищних і громадських заходів;
- надання волонтерської допомоги для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;
- надання волонтерської допомоги Збройним Силам України, іншим військовим формуванням, правоохоронним органам, органам державної влади під час дії особливого періоду, правових режимів надзвичайного чи воєнного стану, проведення антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі й стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;
- сприяння уповноваженому органу з питань пробації у здійсненні нагляду за засудженими та проведенні з ними соціально-виховної роботи;
- надання волонтерської допомоги за іншими напрямками, не забороненими законодавством.

Додаток В

Тенденції розвитку волонтерства

Таблиця В

Загальносвітові тенденції розвитку волонтерства як
індикатор нагальних потреб суспільства

Період	Етапи розвитку волонтерства	Передумови (нагальні потреби суспільства)	Ключові моменти розвитку світового волонтерства
1859 рік	<ul style="list-style-type: none"> започаткування волонтерського руху 	<ul style="list-style-type: none"> австро-італо-французька війна; битва під Сольферіно, в результаті якої постраждало багато воїнів; необхідність надання першої медичної допомоги полоненим та пораненим 	<ul style="list-style-type: none"> створення Червоного Хреста – організації, яка покликана працювати на волонтерських засадах і надавати першу медичну допомогу полоненим та пораненим.
Середин а XIX ст. – 50-ті роки XX ст.	<ul style="list-style-type: none"> розквіт волонтерства в країнах Західної Європи і в США 	<ul style="list-style-type: none"> світові війни; потреба у відновленні житлових будівель та інфраструктури; необхідність надання соціальної допомоги населенню; високий рівень безробіття в США 	<ul style="list-style-type: none"> у XIX ст. волонтерський рух розвивається як діяльність «дружніх візитерів», сестер милосердя, самаритян, місіонерів; у 20-тих роках XX ст. з'являються перші міжнародні робочі табори добровольців, європейські служби добровільної праці; 1920р. – заснування Міжнародної громадської служби; 30-ті роки XX ст. – створення волонтерської організації Civilian Conservation Corps; середина XX ст. – заснування Координаційного комітету міжнародної волонтерської служби (CCIVS) під егідою ЮНЕСКО зі штаб-квартирою в Парижі.
60-ті роки XX ст. – сьогодні	<ul style="list-style-type: none"> становлення волонтерства у всьому світі 	<ul style="list-style-type: none"> період політичної відлиги; гендерна революція, хіпізм; питання прав людини відіграє центральну роль у Європі; динамічний розвиток європейської інтеграції; розвиток інформаційних технологій; економічні кризи 	<ul style="list-style-type: none"> 1961 рік – Д.Кеннеді створює організацію «Служба миру»; 1970 р. – в Ізраїлі створено національну цивільну службу з метою волонтерського служіння релігійних єврейських дівчат; 80-ті роки – започаткування широкого розповсюдження екологічних проектів європейськими волонтерськими загонами; 1993-1996 рр. – стрімкий розвиток волонтерського руху в США; 14 вересня 1990 року – на XI Всесвітній конференції Міжнародної Асоціації добровільних зусиль в Парижі прийнята Загальна декларація волонтерів.

Джерело: розроблено автором на основі [17; 18].

Найбільш поширені види волонтерської діяльності у різних країнах світу

У Великій Британії та Ірландії однією з найактивніших сфер є соціальна робота; за останні роки особливо зросла популярність волонтерства на спортивних заходах та в акціях зі збереження довкілля. У Німеччині практична волонтерська діяльність також активно розвивається саме в соціальній – Freiwilliges Soziales Jahr (FSJ) та екологічній – Freiwilliges Ökologisches Jahr (FOJ) сферах. FSJ є допоміжною практичною діяльністю на повний робочий день впродовж 6-12 місяців (з можливістю продовження до 18-ти), котра здійснюється в лікарнях, будинках для пристарілих, дитячих закладах, закладах для людей з фізичними або розумовими вадами. До екологічної складової FOJ відносять добровільну роботу на фермах, у лісних господарствах, музеях, притулках для тварин тощо. З 2002 року волонтерська діяльність зараховується як альтернатива службі в армії [22]. У Франції найбільш популярними напрямками є проекти у сферах охорони здоров'я та реабілітації, боротьба з ізоляцією та дискримінацією, адаптація іммігрантів, а також освітні та культурологічні проекти. Близько 20% дорослого населення постійно беруть участь в акціях такого спрямування. Особливістю французького волонтерства є те, що добровольці також можуть брати участь у роботі місцевих органів влади, державних установах, в органах поліції тощо [21]. В Польщі волонтери можуть створювати різноманітні громадські проекти, які впливатимуть на добробут населення та відіграватимуть важливу роль у місцевому самоврядуванні. Також польські добровольці є активними суб'єктами формування місцевих бюджетів, впливаючи на рішення щодо напрямів витрачання коштів [23]. Волонтери США здійснюють свою діяльність за такими напрямками: збір і роздача їжі в притулках для бездомних (зазвичай під час великих релігійних свят); суботники і заходи освітнього спрямування (уроки й тренінги для дорослих та дітей); допомога внаслідок стихійних лих (прибирання територій, фінансова та матеріальна допомога постраждалим); збір грошей для шкіл, церков, лікарень та інших неприбуткових організацій [24].

Анкета**Волонтерство в Україні**

Шановні респонденти, з метою дослідження стану та основних тенденцій розвитку волонтерства в Україні просимо дати відповіді на такі питання

1. Чи відоме Вам поняття «волонтерська діяльність»?
 - ☐ так, відоме з особистого практичного досвіду волонтерства
 - ☐ так, маю можливість спостерігати за роботою волонтерів
 - ☐ маю загальне уявлення
 - ☐ ні, вперше чую про таку активність
 - ☐ ніколи не цікавив зміст даного поняття
2. Як Ви ставитеся до волонтерства як суспільного явища?
 - ☐ позитивно
 - ☐ залежно від ситуації
 - ☐ негативно
 - ☐ абсолютно байдуже
3. Чи довіряєте Ви акціям, які проводяться волонтерами в Україні?
 - ☐ так, завжди
 - ☐ залежно від ситуації
 - ☐ ні, ніколи
 - ☐ мені про це нічого не відомо
4. Чи брали Ви участь у волонтерській діяльності?
 - ☐ так, займаюся волонтерством зараз
 - ☐ так, займався(лася) цим раніше
 - ☐ ні
5. Що, на Вашу думку, може перешкоджати людям займатися волонтерською діяльністю?
 - ☐ нестача часу
 - ☐ байдужість до проблем інших людей
 - ☐ недостатність інформації про акції, події та волонтерські організації, які їх влаштовують
 - ☐ відсутність матеріальної винагороди
6. Що може мотивувати людей займатися волонтерською діяльністю?
 - ☐ бажання допомогти нужденним
 - ☐ надбання корисних соціальних і практичних навичок
 - ☐ можливість спеціалізованого навчання, міжнародні програми обміну
 - ☐ матеріальні стимули
 - ☐ пільги при вступі до вишів та при прийомі на роботу
 - ☐ інше _____
7. Чи повинні, На Вашу думку, волонтери володіти спеціальною освітою, щоб здійснювати відповідну діяльність?
 - ☐ так
 - ☐ ні
 - ☐ залежно від виду діяльності

8. Чи вважаєте Ви доцільними фінансові нагороди за активну волонтерську діяльність?
- ☐ так
 - ☐ ні
 - ☐ залежно від виду діяльності
9. Чи вважаєте Ви доречними пільги при вступі до закладів вищої освіти для осіб з вагомим волонтерським досвідом?
- ☐ так
 - ☐ ні
 - ☐ не визначився
10. Чи варто роботодавцям надавати перевагу людям з досвідом волонтерської діяльності при прийомі на роботу?
- ☐ так
 - ☐ ні
 - ☐ не визначився
11. Чи варто, на Вашу думку, стимулювати людей до залучення до волонтерської діяльності?
- ☐ так, додаткова мотивація сприятиме ще продуктивнішій діяльності
 - ☐ ні, це має бути добровільна безкорисна діяльність
12. Чи відомі Вам напрямки, за якими здійснюється волонтерська діяльність?
- ☐ так
 - ☐ погано орієнтуюся
 - ☐ зовсім не відомі
13. Які напрямки, на Вашу думку, є сьогодні найбільш актуальними?
- ☐ допомога українським військовим/постраждалим внаслідок бойових дій
 - ☐ підтримка знедолених категорій населення (сироти, пенсіонери, малозабезпечені)
 - ☐ турбота про довкілля, охорона навколишнього середовища
 - ☐ допомога бездомним тваринам
 - ☐ збір коштів на суспільно-корисні цілі
 - ☐ виконання ремонтних робіт
 - ☐ організація дозвілля
 - ☐ поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв в суспільстві
 - ☐ інше _____
14. До яких видів волонтерства Ви могли б долучитися або займаєтесь зараз?
- ☐ підтримка української армії / постраждалих внаслідок бойових дій
 - ☐ допомога потребуючим категоріям населення
 - ☐ благоустрій/озеленення вулиць
 - ☐ турбота про екологію
 - ☐ допомога бездомним тваринам
 - ☐ організація дозвілля
 - ☐ збір коштів
 - ☐ поширення гуманістичних та альтруїстичних ідей та настроїв в суспільстві
 - ☐ інше _____
15. Ваша стать: ☐ чол. ☐ жін.
16. Ваш вік:
- ☐ до 18 років
 - ☐ 18 – 24 роки
 - ☐ 25 – 35 років

- ☐ 36 років і старші

17. Ваш рід занять:

- ☐ учень
- ☐ студент денної форми навчання
- ☐ студент заочної (дистанційної) форми навчання
- ☐ найманий працівник
- ☐ підприємець
- ☐ домогосподарка
- ☐ інше _____

18. Ваш рівень життя?

- ☐ вище середнього
- ☐ середній
- ☐ нижче середнього

19. В якому регіоні України Ви проживаєте?

- ☐ Вінницька область
- ☐ Волинська область
- ☐ Дніпропетровська область
- ☐ Донецька область
- ☐ Житомирська область
- ☐ Закарпатська область
- ☐ Запорізька область
- ☐ Івано-Франківська область
- ☐ Київська область
- ☐ Кіровоградська область
- ☐ Луганська область
- ☐ Львівська область
- ☐ Миколаївська область
- ☐ Одеська область
- ☐ Полтавська область
- ☐ Рівненська область
- ☐ Сумська область
- ☐ Тернопільська область
- ☐ Харківська область
- ☐ Херсонська область
- ☐ Хмельницька область
- ☐ Черкаська область
- ☐ Чернівецька область
- ☐ Чернігівська область
- ☐ м. Київ

Додаток Д

Якісні характеристики респондентів

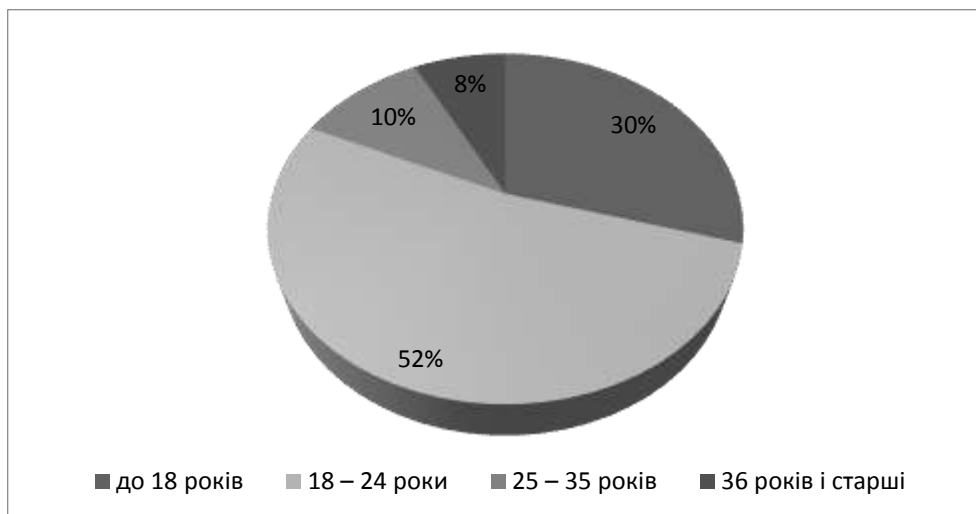

Рис. Д.1. Розподіл респондентів за віком

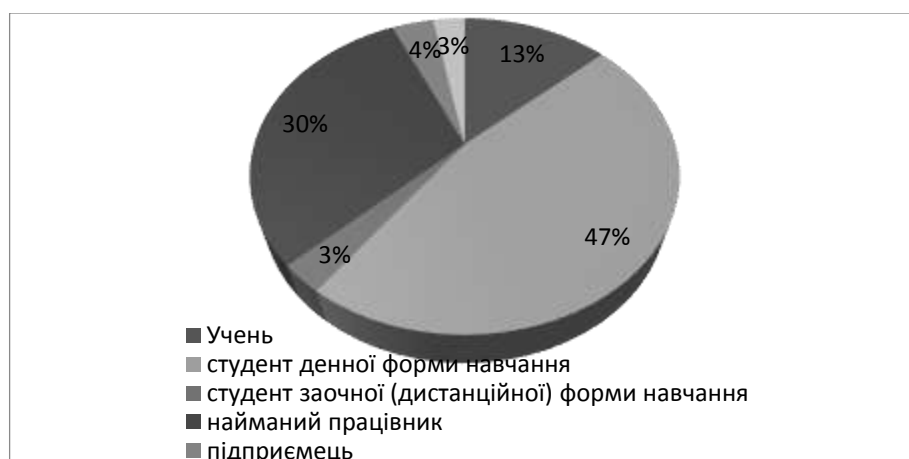

Рис. Д.2. Розподіл респондентів за родом занять

Рис. Д.3. Розподіл респондентів за рівнем життя

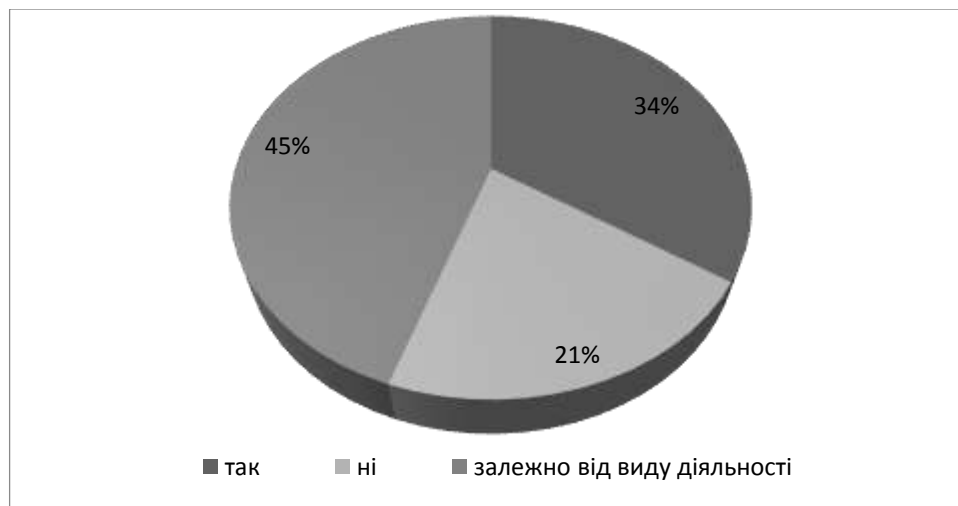
Додаток Е**Результати оцінювання респондентами доцільності стимулювання до волонтерської діяльності**

Рис. Е.1. Чи вважаєте Ви доцільними фінансові винагороди за активну волонтерську діяльність?

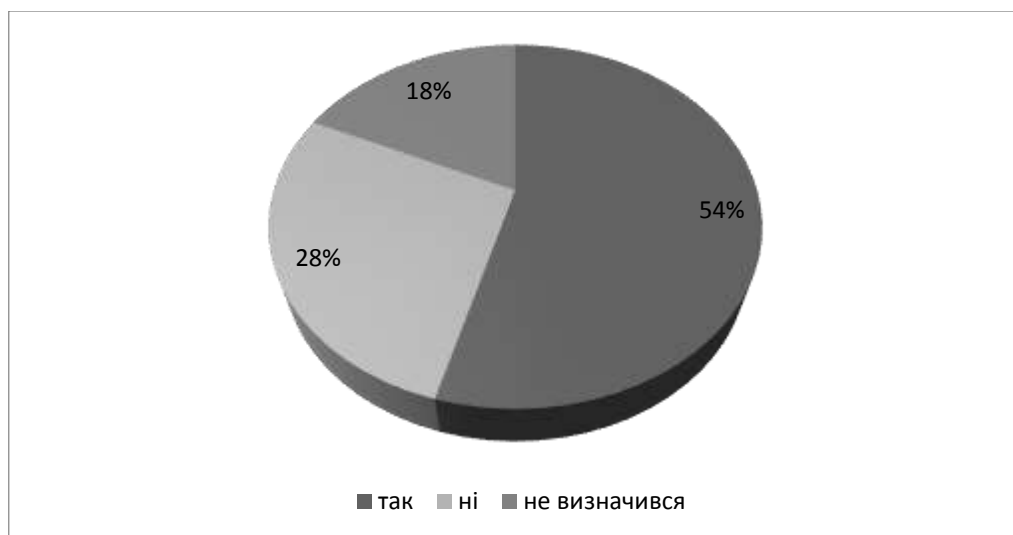

Рис. Е.2. Чи вважаєте Ви доречними пільги при вступі до закладів вищої освіти для осіб з вагомим волонтерським досвідом?

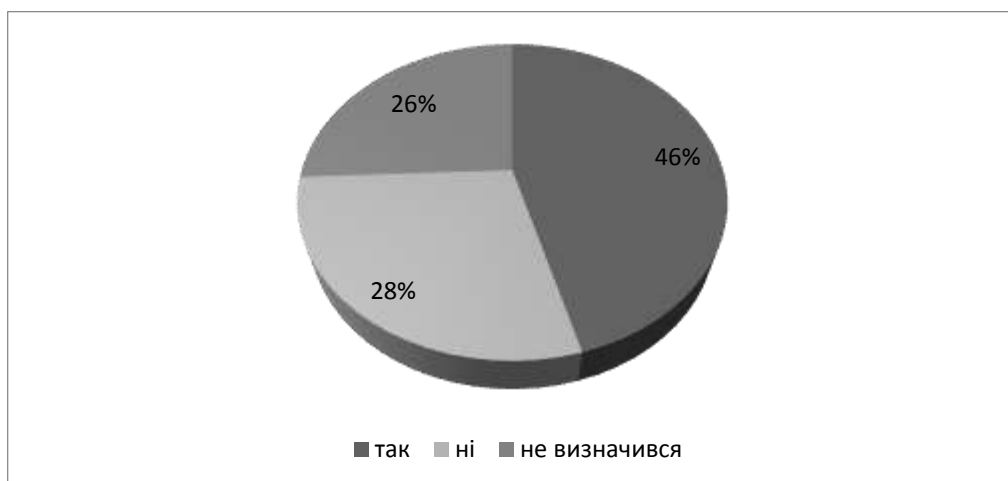

Рис. Е.3. Чи варто роботодавцям надавати перевагу людям з досвідом волонтерської діяльності при прийомі на роботу?

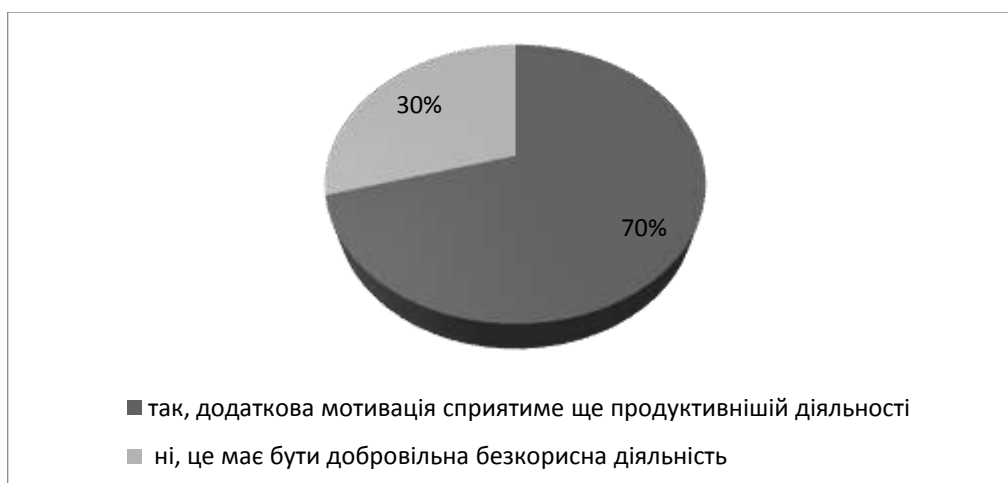

Рис. Е.4. Чи варто, на Вашу думку, стимулювати людей до залучення до волонтерської діяльності?

**Формування системи мотивування волонтерів
на основі оцінювання результатів їхньої діяльності**

Таблиця Ж.1

Оцінювання складності робіт волонтерів

<i>Показники діяльності</i>	<i>Одиниці вимірювання</i>	<i>Коефіцієнт складності (K_i)</i>
<i>1. Допомога бенефіціарам:</i>		
виконання робіт побутового характеру	год.	2,0
організація дозвілля бенефіціарів	год.	1,8
<i>2. Операційна робота:</i>		
збирання коштів на суспільно корисні цілі	год.	1,5
участь в інформаційній кампанії шляхом розповсюдження інформ-листів серед населення	год.	1,2
участь в інформаційній кампанії шляхом проведення прес-конференцій	од.	1,7
проведення переговорів з представниками влади та бізнесу	од.	1,8
залучення меценатів	ос.	2,0
оформлення документації	год.	1,6
<i>3. Раціоналізаторські пропозиції:</i>		
щодо проведення благодійних акцій	од.	1,7
щодо організації тренінгової діяльності	од.	1,4
щодо оперативної роботи	од.	1,9
<i>4. Написання проектів на отримання гранту:</i>		
участь в розробці ідеї	од.	1,0
участь в розробці концепції та програми реалізації	од.	1,4
написання розділу	од.	1,9
участь в укладанні угод про співпрацю з представниками влади та бізнесу	од.	1,3
<i>5. Написання статей та інша видавнича діяльність:</i>		
підбір матеріалу	од.	1,2
написання статті	од.	1,4
оформлення статті	од.	1,0

Аркуш оцінювання роботи волонтера

(прізвище, ім'я, по батькові)

за _____ місяць 20__ року

<i>Показники діяльності</i>	<i>Одиниці вимірювання</i>	<i>Фактичний обсяг виконання робіт</i>	<i>Примітки</i>
<i>1. Допомога бенефіціарам:</i>			
виконання робіт побутового характеру	год.		
організація дозвілля бенефіціарів	год.		
<i>2. Операційна робота:</i>			
збирання коштів на суспільно корисні цілі	год.		
участь в інформаційній кампанії шляхом розповсюдження інформ-листів серед населення	год.		
участь в інформаційній кампанії шляхом проведення прес-конференцій	од.		
проведення переговорів з представниками влади та бізнесу	од.		
залучення меценатів	ос.		
оформлення документації	год.		
<i>3. Раціоналізаторські пропозиції:</i>			
щодо проведення благодійних акцій	од.		
щодо організації тренінгової діяльності	од.		
щодо оперативної роботи	од.		
<i>4. Написання проектів на отримання гранту:</i>			
участь в розробці ідеї	од.		
участь в розробці концепції та програми реалізації	од.		
написання розділу	од.		
участь в укладанні угод про співпрацю з представниками влади та бізнесу	од.		
<i>5. Написання статей та інша видавнича діяльність:</i>			
підбір матеріалу	од.		
написання статті	од.		
оформлення статті	од.		

Підпис волонтера _____ / _____ /

Підпис керівника
неприбуткової організації _____ / _____ /

Перелік можливих винагород для волонтерів:

- компенсація понесених волонтером витрат на виконання обов'язків;
- використання офісної техніки після закінчення робочого дня для власних потреб;
- безкоштовне відвідування тренінгів щодо написання та реалізації проектів на отримання грантів;
- безкоштовна участь в проведенні наметових таборів та походів у якості тренера-асистента;
- отримання статусу фандрейзера (з оплатою праці в розмірі 10% від залучених під час проведення акцій коштів);
- активне залучення до написання і реалізації проектів (з оплатою праці в межах зазначеного в проекті окладу);
- можливість влаштуватись на посаду соціального робітника чи соціального працівника (за умови наявності відповідного рівня освіти);
- відсоток від розподілу роялті на адміністративні витрати.

Таблиця Ж.2

Система винагородження волонтерів за результати діяльності

<i>Бальна оцінка</i>	<i>0-19</i>	<i>20-29</i>	<i>30-49</i>	<i>50-59</i>	<i>60-69</i>	<i>70-79</i>	<i>80-89</i>	<i>90-100</i>	<i>понад 101</i>
<i>Винагорода</i>									
<i>компенсація понесених волонтером витрат на виконання обов'язків</i>	-	+	+	+	+	+	+	(+)	(+)
<i>використання офісної техніки після закінчення робочого дня для власних потреб</i>	-	-	+	+	+	+	+	+	+
<i>безкоштовне відвідування тренінгів щодо написання та реалізації проектів на отримання грантів</i>	-	-	-	+	+	+	+	+	+
<i>безкоштовна участь в проведенні наметових таборів та походів у якості тренера-асистента</i>	-	-	-	-	+	+	+	+	+
<i>отримання статусу фандрейзера (з оплатою праці в розмірі 10% від залучених під час проведення акцій коштів)</i>	-	-	-	-	-	+	+	(+)	(+)
<i>активне залучення до написання і реалізації проектів (з оплатою праці в межах зазначеного в проекті окладу)</i>	-	-	-	-	-	-	+	+	+
<i>можливість влаштуватись на посаду соціального робітника чи соціального працівника (за умови наявності відповідного рівня освіти)</i>	-	-	-	-	-	-	-	+	(+)
<i>відсоток від розподілу роялті на адміністративні витрати</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	+

примітка: "+" – винагорода надається,

"(+)" – винагорода надається в окремих випадках,

"-" – винагорода не надається,